

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Glasovi o miru.

Odkar je odpravljen način brezpogojnega torpediranja po podmorskih čolnih, je odpravljena tudi nevarnost vojne med Nemčijo in Ameriko; od takrat pa se tudi pojavljajo poročila in vesti raznih državnikov v prilog končnega konca te strahovite vojske.

Zadnja Wilsonova nota je jasno nedvoumno pokazala, da njegova vlada želi občevelati z Nemčijo v duhu miru in prijateljstva. Izrecno je naglašal da so vsi dvomi o dobri volji predsednika izvirali iz napačnih predsodkov in nespoznanja ameriške politike. Usodno vlogo pri izmeni not je tvorilo pomanjkanje zanesljivega in hitrega poročanja. Kriza je sedaj srečno prestana. Utrditev dobrih odnosov napram Nemčiji je eden glavnih faktorjev v diplomatični situaciji.

Akoravno je mnenje javnosti v tem pogledu jako malo vplivno in merodajno, vendar poudarjajo ministri, da so pripravljeno za na pot k pogajanju miru, ker je to želja podanikov sploh tudi v neutralnih državah. Nemški kancelar je s tem utemeljeval tudi opustitev »neomejenega torpediranja«, da tako prepreči zavlečenje vojskovanja ter obenem dokazal ponovno voljo k zaključku miru.

Nato je sledila čudna debata med nemškim državnim kancelarjem in angleškim zunanjim ministrom, ko sta podala izjavo žurnalistom vplivnih listov, in izražala svoja mnenja glede krivde vojne in miru, vedno pa govorila o mirovni točki povsem drugače, kakor še pred kratkim. Očividno je bilo to povod in signal predsedniku Združenih držav ameriških, da je povzel besedo in v svojih govorih dokazoval jasno, da stoji na stališču posredovanja miru.

Nemški državni kancelar je povedal dovolj jasno, da je tudi on za trajen mir. »Toda dokler bodo odgovorni državni entente govorili o pruski tiraniji, o pru-

skem militarizmu, o spremembi dosedanjega nemškega notranjega političnega sistema, dokler bodo svojo premoč patetično povečevali — tako dolgo se ne bomo približali miru. Dvakrat sem javno povedal, da je Nemčija pripravljena, razpravljati o miru na taki podlagi, ki ji daje garancijo proti bodočim napadom sovražne koalicije in ki zagotavlja Evropi mir. Če se tedaj postavijo državni entente na temelj realnih dejstev, če presodijo položaj tako, kakor ga razberejo z zemljevidov, če imajo resno voljo končati strašno prelihanje krvi in praktično razpravljati o mirovnih in vojnih vprašanjih, le potem se bomo približali miru. Kdor k temu ni pripravljen, ta je kriv, da se Evropa mesari in da krvavi še naprej.«

Za »praktično rešitev« mirovnega problema je zahteval kancelar samo pogoj: da se bodo vzele stvari tako na znanje, kakor so v resnici, ne pa mrcvarile o vojnem položaju z ugovori, ki so resnici v popolnem nasprotju.

Sledila je čudna razprava sira Greya napram besedam kancelarja. Pri nasprotjih je bila dozda namreč navada, razpoloženje v Nemčiji črno slikati: trhlo, pobito in obupno. N. pr. Briand je trdil, da je Nemčija že preplašena, bojazna ter da se že »greva«... Sir Grey je pa trezno premišljene kancelarjeve besede pretvoril po svoje in v zapovedovalnih, zmagonosnih besedah predlagal, da naj zavezniki pri nasprotju še več zahtevajo, naj se ne spuščajo v pogajanja, temveč naj gospodujejo in ukazujejo nastopijo. Sir Grey zanika, da so centralne države v glavnih točkah bojev triumfirale in jih kot zmagovalce ne pripoznava. »Prvi korak k miru bi bil« — je dejal Grey — »ako bi nemška vlada pričela spoznavati, da entente ni poražena in da ne bo poražena. Ako ima v sedanjem trenutku kdo posebno pravico, govoriti o miru, potem je to vlada Francije, v katero se že nekaj tednov zaganja koncentrirana besnost

nemškega napada. Hrabrost francoske armade v dolgi verdunski bitki je rešila Francijo in tudi alirance. Ali je to trenutek, da storimo kaj drugega, kakor da se omejimo na to poudariti našo odločnost, nuditi temu zavezniku vso podporo, ki jo premoremo? Francoska vlada ima pravico govoriti o miru. Francoski ministrski predsednik je govoril in je dejal: »Kaj poročajo bodoči rodovi, ako zamudimo priliko, ustvariti Franciji trajni in trdni mir!« Tako čutimo tudi mi in s svojimi zavezniki vred želimo doseči mir, ki bo obvaroval svet za vse čase take katastrofe, kakršna je sedanja vojna.«

Tudi jaz sem za trajen mir! — je dejal državni kancelar. To mi vsi želimo, in tako ni več nasprotja v cilju, razen kako naj se ta koprneče zaželeni cilj tudi udelevi in uresniči. Pa je še vedno velika zapreka. Kajti v njem se zrcali tudi vprašanje zagotavljanja trajnega miru, ki bo izviralo vsled bodočih mejnih okvirov in njih moči in sil. Pa to ni zapreka vojne, nego le mirovnega cilja.

Tako velik požar se ne pogasi s kozarcem vode. Vendar človeštvo naj bi imelo upanje, da se je z gašenjem že začelo. Naj se nit upanja ne utrga! — Dejstvo, da so začeli o miru govoriti tudi že državni, in ne samo »navadni publikum«, je dobro znamenje, znamenje resne volje in ne samo — fata morgana.

Vojaški dopusti rudarjem.

Revirni urad v Mostecu obvešča rudnike svojega okoliša z naslednjim razglasom:

C. kr. vojno ministrstvo je odločilo, da se imajo vse rudarje, ki so sicer za orožje sposobni, vendar ne uvrščeni v specialne oddelke, na pr. železniške in brzojavne polke, atomobilne in zračne oddelke itd., ki spadajo v letnik 1883 in sta-

LISTEK.

General Görgey.

Nekdanji poveljnik revolucijske armade na Ogrskem, general Artur Görgey, je te dni umrl v Budimpešti v visoki starosti 98 let. Rojen je bil 5. februarja 1818 v cipskem komitatu; od leta 1837. do 1845. je bil avstrijski častnik, leta 1848. je pa vstopil kot stotnik v honvedsko vojsko, kjer je kmalu pokazal svoje zmožnosti. V oktobru istega leta je postal že njen vojskovodja, kjer se mu je posrečilo dobiti celo vrsto zmag nad avstrijskimi četami. Prodril je do Pešte, osvobodil trdnjavo Komoren in izvojeval zmago pri Aču. Ravno tedaj je Kossuth proglasil Ogrsko za neodvisno. Po zavzetju trdnjave Bude je postal vojni minister revolucijske vlade, a je ostal obenem na čelu armade. Položaj revolucijske armade je postal jako težak, ko je Rusija prihitela avstrijskemu cesarju na pomoč. Avstrijska armada pod generalom Haynauom je zmagovito prodirala

proti revolucijski armadi. Rusi so prekorčili Karpate, Görgey pa je bil v ostrem nasprotju s Kossuthom. Dne 2. julija je bil Görgey v bitki pri Komoranu na glavi ranjen. Kossuth je to priliko porabil, da je imenoval začasno drugega višjega poveljnika, Mesarosa, kar je bil vzrok prepirlom v vodstvu revolucijske armade. Armadi generalov Dembinski in Benó sta bili dne 9. avgusta pri Temešvaru poraženi in Kossuth je pooblastil Görgeyja, naj sklene z Rusi mir. Dne 11. avgusta je Görgey prevzel vso civilno in vojaško oblast in je sporočil zapovedniku ruske armade, da je revolucijska armada pripravljena se vdati Rusom. Dva dni pozneje je kapituliral gen. Görgey z 32.000 možmi pri Vilagošu, in sicer pod pogojem, da pri kapitulaciji ne bo noben avstrijski oficir navzoč. S tem je hotel demonstrativno dokazati pred svetom, da niso bili Avstrijci zmagovalci, temveč Rusi.

Pozneje je bil Görgey interniran v Celovcu, odkoder se je smel po ureditvi

razmer leta 1867. zopet vrniti na Ogrsko. Sedem tednov po kapitulaciji pri Vilagošu je bilo v Aradu usmrtenih 13 ogrskih vojskovodij. Le neka slučajnost je bila, da ni bil Görgey 14. mučenik. Sicer ga je čakala še trša muka: po odstopu 11. avgusta je Kossuth pobegnil iz dežele ter je iz Turčije začel raznašati potom pisem v svet, da ogrski narod ni podlegel vsled moči sovražnika, temveč vsled izdajstva in nizkotnosti — Görgey da je bil oni bojazljivec, ki je postal krvnik Ogrske. S to zlobnostjo obrekovanja je bil Görgey — sicer poštenjak — zaznamovan z znakom podlega izdajalca.

Görgey je pa kljub temu svojega starega znanca Kossutha preživel za celih 22 let, a šele prav zadnja leta so dovedla do pomirjujoče gotovosti, da so moža Görgeya spoznali čistim.

Košut in njegovi pristaši so ga sicer proglasili za izdajalca in mnogo let so se Madžari med seboj srdito prepirali, ali je bil Görgey dober ali slab general, ali izdajalec, ali patrijot.

rejšim letnikom, odpustiti takoj k onim rudnikom, v katerih so delali pred mobilizacijo. Imenovane letnike se ima do 30. junija 1916 aktivne službe oprostiti, ali pa priklopiti črnovojniškemu oddelkom posameznih rudnikov. Upamo, da se bo ta odredba raztegnila tudi na vse druge avstrijske revirje in ne samo na Mosteški revir.

Vse te oproščene rudarje pa ne čaka doma kdove kakšna zadovoljnost. Draginja, ki je med tem časom nastala, bo na vsak način nekaj novega za te ljudi četudi so posamezni rudniki upeljali draginjsko doklado. Kakor je na eni strani neovrgljivo dejstvo, da so sedanje plače nezadostne, kljub dokladam, vsled naraščajoče draginje, tako stoji pribito na drugi strani, da so rudarji kljub slabjšim mezdinim pogojem izkopali ogromne množine premoga več, kakor pa v normalnih časih. Ne glede na to, pa obstoja za te od vojne službe začasno oproščene rudarje resna skrb, v zadevi neurejenega zavarovalnega razmerja. Ti rudarji so pred opoklicem morda že več let plačevali in si s tem pridobili gotove pravice, katere sedaj čisto lahko izgubijo. Kajti vsak rudar se ima, kakor običajno, podvreči zdravniški preizkazi in če ga zdravnik spozna za manj ali pa celo za popolnoma nezmožnega za rudarsko delo, tedaj ima ta rudar glasom štatutov pravico le do rezervnega sklada, in sicer, če je bratovska skladnica aktivna. Če slučajno ni, tedaj je izgubil pravico do vseh preje vplačanih prispevkov. Ako pa je bil rudar sprejet v delo kot delazmožen, tedaj se ga ima po postavnih določilih smatrati kot novince ter se ima njegove prejšnje prispevke bratovski skladnici vknjižiti kot rezervo. V takem slučaju prizadeti rudar ni izgubil vseh svojih pravic, sicer je pa občutno prikrajšan. Zgodilo se je že tudi, da rudar na dopust poslan ni bil sprejet v delo ter je moral zopet nazaj k vojakom.

Nekaj za čisto naravnega pa smatramo, da se vse vpoklicane po končani vojni sprejme nazaj v delo, brez da bi pri tem trpeli kakršnokoli škodo. Samo pri rudnikih še ni ta zadeva rešena, to pa vsled svoječasne nastopa rudniških magnatov. Unija rudarjev je že takoj ob začetku vojne storila potrebne korake pri ministrstvu za javna dela, da se vračajoče rudarje obvaruje vsake škode. V Nemčiji se je že davno uredila ta zadeva, in sicer potem zakona, tako da vlada tam v tem oziru popolna jasnost.

Pri nas sicer še nimamo popolnoma jasnih podatkov, kako se ravna z vračajočimi rudarji v posameznih krajih; lahko je tudi mogoče, da posamezne bratovske skladnice ravnajo bolj humano v tem pogledu. Toda že dejstvo, da se imajo na delo vračajoči rudarji podvreči zdravniški preizkavi, da misliti, da se za to odredbo nekaj skriva. Na vsak način je potrebno v interesu rudarjev samih, kakor tudi v interesu države, da se ta zadeva čimprej uredi na ta način, da oblast poskrbi, da se štatuti bratovskih skladnic ne bo tolmačilo na škodo rudarjev.

Svetovna vojna.

Avstrijski napad na južnem Tirolskem daje vsak dan večje uspehe. Nastopilo je težko omajanje vse italijanske armade. Klici na pomoč v milanskem časopisu kažejo strašno resnost položaja v nasprotju z neverjetnimi tiradami oficijoznih glasov, ki slikajo avstrijsko prodiranje v Italijo za izraz obupa sovražnika pred porazom. Italijani seveda ne zvedo nič o težkih izgubah svoje premagane armade,

kakor sploh javno poročanje dokazuje, kako se odteguje italijanskemu ljudstvu resnica o položaju.

Avstrijska ofenziva, ki je izstopila iz južne Tirolske, gre vztrajno proti trdnjavi Asiago in Arsiero. Svoja krila vleče polagoma za seboj in da jasno spoznati, da se za napadalnimi skupinami vrše velika premikanja, ki imajo namen spraviti močnejše sile iz ozkega, pa globokega operacijskega prostora v ospredje. Napad se širi, zato skuša italijansko vojno vodstvo prostor Asiago—Arsiero—St. Antonio za vsako ceno držati, nima pa zato več popolnoma prostih rok, ker Avstrijci napadajo tudi v dolinah Adiže in Brente, da bodo mogli na krilih učinkovati na severne armade, katere so dovedli Italijani v varstvo Asiago—Arsiero—Schio. Ker je padla tudi oklopna utrdba, morejo Avstrijci že obstreljevati Asiago in Arsiero kakor tudi dolinska pota, po katerih skušajo Italijani priversti svoje rezerve. Vprašanje je, koliko težke artiljerije so mogli v visokem gorovju spraviti za seboj, da bodo lahko drugi del ofenzive artiljeristično uvedli. Če se bodo Italijani omejili na organizacijo obrambe, ali če bodo segli po obsežnih protidredbah ofenzivnega značaja, se še ne more spoznati. Ker razpolagajo z ugodnimi zvezami, je gotovo, da bodo ali pa so že uvedli vsaj sistematično obrambo. Končno je umljivo, da svojih rezerv niso imeli v ozkih dolinah, marveč daleč zadaj, in morajo ofenzivo šele razviti.

Avstrijsko uradno poročilo od 31. maja: Arsiero in Asiago so naše čete zavzele. Enako Monte Baldo in Monte Fiara. — V teku pol meseca so ujeli 30.388 Italijanov in 299 topov.

Ruski državniki so se baje izrazili, da Rusija ne bo sklepala separatnega miru z Nemčijo, dokler ni rešeno poljsko vprašanje. Poljska mora ostati zaščita življenjskih centrov Kijeva, Moskve in Petrograda. To pa bo mogoče le, če se zlomi nemški odpor. Lažji bi bil sporazum z Avstro-Ogrsko. Toda ne glede na zvestobo, ki jo je Rusija dolžna londonski pogodbi, ne smatra ruska vlada habsburške monarhije več za neodvisno državo. Podobne so težkoče glede Turčije, zlasti v vprašanju Dardanel. Če ostanejo Dardanele v turški posesti, pomeni to nemško kontrolo ruskega izvoza žita. Nemčija bi dobila na ta način v roke ključ do Črnega morja. Rusija pa bi izgubila svojo gospodarsko in obenem politično neodvisnost.

Ob rusko-rumunski meji, v južni Besarabiji so pričeli Rusi graditi velike utrdbe proti napadom z juga. Obrambna črta se prične ob Donavi pri Reniju, se dotika Benderja ter se razteza do Črnega morja. Zdi se, da se ozirajo Rusi na vedno glasnejše zahteve laških in francoskih listov po pomoči in da poizkušajo s protinapadi izboljšati slab položaj zaveznikov. Rusi so poizkušali približati se naši bojni črti v Besarabiji. Poizkuse je zadušil ogenj naših topov. Tudi v Voliniji postajajo Rusi živahni. Zbrali so že več čet proti armadi nadvojvode Jožefa Ferdinanda, vzdali so več topov, posebno težkih in so poizkušali vzeti na predpolju več oporišč za bodoče napade. Na uspeh sami ne upajo.

Na Balkanu gre ententi zelo slabo. Kakor poročajo so nemški in bolgarski oddelki zasedli važno sotesko na grških tleh, namreč Rupel ob Strumi, to pa zato, da se zavarujejo proti očitno nameravanemu presenetjenju s strani entitinih čet. Razen tega so Bolgari zasedli še 4 druge utrjene kraje, med njimi Dragotin, po kratkem odporu grške posadke. Bolgari prodirajo hitro proti Kavali. Serez je

že zavzet. »Temps« poroča, da so Bolgari prišli skozi dolino Strume ter že zasedli Demirhisar, ki so ga Grki zapustili.

Dogodki v dolini Strume vzbujajo v Parizu veliko razburjenje. — »Temps« izve iz Soluna, da Bolgari niso samo zavzeli več obmejnih trdnjav, marveč, da popravljajo tudi od generala Serraila razdejane mostove čez Strumo. Zdi se torej, da nameravajo dvojno akcijo, eno proti Seresu, drugo proti Kavali.

Rusija je zopet poostrila mejno zaporo proti Rumuniji. Zaprla je nekaj rumunskih trgovcev. — Po Besarabiji in tudi ostali Rusiji širijo živahno javno in tajno agitacijo proti Rumuniji. Ruski narodni list »Večernaja Vremja« piše, da se Rumunija živi od ruskega žita, svoje pa prodaja Avstriji in Nemčiji. To mora voditi do katastrofe. List zahteva primernih odredb proti Rumuniji. Vsled tega kaže več znakov, da se Rumunija približuje osrednjim silama. Posebno pozornost je vzbudilo dejstvo, da je vlada odpoklicala čete od avstrijske meje. Rusofilni listi pišejo, da se je to zgodilo na podlagi dogovora z Avstrijo in Bolgarijo. Tudi bolgarske čete so zapustile rumunsko mejo in odšle na fronto proti Solunu.

Posebni poročevalec lista »Esti Ujsag« je govoril z nekim nevtralnim generalom o nemških napadih pri Verdunu, ki je izjavil: Ni misliti na to, da opusti Nemčija prodiranje pri Verdunu, ki sicer ne napreduje hitro, a ugodnosti se le ne smejo podcenjevati. Nemci so obkolili Verdun že v polkrogu; vsako ped sovražne zemlje obsipavajo s kroglijami. Pri Verdunu stoji zdaj približno en milijon francoskih vojakov, vojno vodstvo je namreč zapovedalo, naj se trdnjava drži za vsako ceno. Strašno je veliko opustošenje in grozne žrtve ljudi, ki so jih povročili nemški topovi v francoskih vrstah. Francoski topovi ne nesejo tako daleč, da bi dosegli strašne nemške topove. To je vzrok, zakaj Nemci ne opuste obleganja Verduna, ker mora prej ali pozneje trdnjava pasti. Nemčija izgubi tam le malo ljudi, Francozi pa tudi ne morejo večno pošiljati rezerv tja.

Amerika in ententa sta si v lasih. Ameriški državni departement je izročil 23. p. m. angleškemu in francoskemu veleposlaniku identične note, v katerih se ponavljajo protesti zaradi zadržanja pravilne ameriške pošte s strani Anglije in Francoske. — Kakor poroča »Times« je protest ameriške vlade proti zaplembi v Nemčijo namenjenih poštnih pošiljatev sicer energičen, a vendar je smatrati največjo težavo za premagano in odstranjenno. Ameriška vlada stoji na stališču, da je efekte, kupone in podobne vrednostne papirje smatrati za trgovsko blago in morajo vojskujoče se države z njimi v tem smislu postopati. Tudi poštna nakaznice in čeki naj veljajo za trgovsko blago. — »Köln. Ztg.« javlja, da je ameriška vlada to noto še zadnji trenotek poostrila, dvomi pa, da bi poslala kako noto zaradi zaplembe pošiljatev, namenjenih za Rdeči križ.

Domači pregled.

Naš grob. Dne 31. maja t. l. je umrl na proletarski bolezni, v najlepši moški dobi, sodrug Franc Babšek, večletni predsednik mizarske organizacije na Kranjskem. Pokojni je bil vzoren in delaven član organizacije, kateri je pripadal nad petnajst let. Podružnica ga je za njegovo vestno in vseskozi požrtvovalno delovanje 13. februarja 1909 izvolila svojim načelnikom, kar je ostal do svoje smrti.

Rajni zapušča vdovo in troje nepreskrbljenih otrok. Podružnica mu je položila na krsto, društven venec v znak hvaležnosti za njegovo večletno delovanje v korist organizacije, ter se je udeležila polnoštevno njegovega pogreba, ki se je vršil 2. junija t. l. Z sodrugom Babškom je legel v grob zopet eden izmed redkih značajev, ki so znali ceniti in ščititi svojo organizacijo. Ž njo je ranjki doživel obilo veselih pa tudi grenkih ur, toda ostal ji je zvest do groba. — Bodi Ti lahka zemlja, dragi France, ohranjen Ti blag spomin!

Draginjske doklade za mestno uradništvo. Društvo magistratnih uradnikov je sklicalo pretekli teden izredni občni zbor, na katerem je dokazovalo potrebo novih draginjskih dokladov za vse magistratne uradnike. Sprejelo je tudi tozadevno resolucijo, ki sklepa s prošnjo, naj dovoli občinski svet draginjske doklade. Poobolnoma umevamo zahtevo magistratnih uradnikov po draginjski dokladi in le želimo, da jim jo občinski svet tudi dovoli. Le na nekaj bi radi opozorili. Pri mestnem magistratu je uslužbenih tudi veliko delavcev, ki so menda tudi potrebni draginjske doklade. Upamo, da se spomni občinski svet tudi teh, ko bo sklepal o draginjskih dokladah za uradništvo. Občinskemu svetu pa toplo priporočamo, da uredi draginjske doklade po demokratičnem načelu: Najnižje plačano uradništvo naj dobi najvišje doklade.

Kosilo in večerjo se bo dobilo v Trstu v prostorih aprovizacijske komisije ulica S. Giovanni (er restavrant Pntigam), in sicer za ceno od 20 do 60 vin. Aprovizacijska komisija bo dnevno določila kakih 15.000 K. To je posnemanja vredna uvedba, katera je priporočati tudi drugim aprovizacijam. Ali drugod ne trpe nižji sloji bede?

Jesenjski kovinarji imajo v nedeljo, dne 4. junija t. l. ob pol 10. dopoldne se-stanek pri »Jelenu« na Savi.

Zvišanje tobačnih cen in poštne pristojbin. Vlada namerava s 1. junijem zvišati cene tobačnim izdelkom in pa poštne pristojbine. Koliko se bo podražil tobak, še ni znano. Poštne pristojbine se bodo pa zvišale najbrž v tem-le obsegu: Dopisnice od 5 na 8 vinarjev, pisma od 10 na 15 vin., pri brzojavkah pa vsaka beseda za 2 vin. To povišanje bo, da pokrije vlada obresti novega vojnega posojila.

Utopljenca v Ljubljani. Iz Ljubljane ob strani pri Šentjakobskem obrežju so potegnili v ponedeljek opoldne truplo nekega neznanega moškega. Kaj ga je gnalo v smrt, do danes še ni dognano; najbrže beda.

Oprostitev od črnovojniške službe. Domobransko ministrstvo je odredilo: Od civilnih oblasti izdana dovoljenja, da se sme čakati na rešitev prošnje za oprostitve črnovojniške službe v civilnem poklicu, morajo biti časovno odmerjena in smejo veljati za največ šest tednov. V prav izrednih slučajih smejo predlagajoče oblasti podaljšati to dovoljenje za nadaljne štiri tedne. Če tekom določenega roka prosilec še ne sprejme rešitve svoje vloge za oprostitve, mora brez odloga nastopiti vojaško službo.

Izstradanje. Grof Tisza je odgovoril neki korporaciji, da se vlada ravno bavi, da odloči najvišje cene za živila, ne sicer, ker se od te odredbe dosti obeta, ampak v pomirjenje ljudstva, da se vse stori za zagotovitev življenske preskrbe. Mi smo sedaj oblegana trdjava in stojimo pred dejstvom brez primere, da hočejo naši sovražniki izstradati 150 milijonov mož, žena in otrok. Ta zločinski namen pa bo sramotno končal. Najbolj grozno je že za nami. V teku leta bomo imeli najbolj bogato letino. Pač nam morejo naši sovražniki povzročiti trpljenje, toda preskrbe nam ne morejo onemogočiti. — Grof Tisza zna rabiti lepe in velike besede. Pričakujemo, da bodo na Ogrskem res priznali, da je cela monarhija glede živil oblegana trdnjava. Na besede naj pride dejanje.

Vojni izdatki Avstrije. Kontrolna komisija za državne dolge je sedaj obelodanila izkaz o stanju dolgov do konca junija 1915, torej tudi izkaz o državno-finančialnih kreditnih operacijah, ki so bile potrebne za preskrbo sredstev za vojno prvih enajstih mesecev. Vojni dolgovi avstrijski so do 30. junija 1915 znašali skupaj 9.49 milijard kron. Od te svote se je dobilo 4.88 milijard potom vojnih posojil, 4.61 milijard pa se je dobilo potom predujmov pri bankah. Za pokritje obresti od teh dolgov treba na leto 376.98 milijonov kron. Tem med vojno narejenim dolgovom je prišteti še stare državne dolge v znesku 13 milijard kron. Ves avstrijski državni dolg je torej znašal koncem junija 1915 okroglo 22 in pol milijarde kron, za kateri je plačati na leto kakih 890 milijonov kron davka.

Zvonovi za vojne namene. V kratkem se začne pobiranje cerkvenih zvonov za vojne namene. Zvonovi se ne bodo kar rekverirali, ampak se bodo izbrali po dogovoru in bo vojna uprava zvonove plačala. Pustilo se bo vsaki cerkvi tretjino vseh zvonov.

Izšla je vladna spomenica, ki pravi v uvodu, da smo v tem času na severu in jugu imeli sijajne uspehe na bojišču, toda vsled slabega vremena ni bilo pričakovane bogate letine. Pravi, da so vladne odredbe našle povsod razumevanje, krepko podporo in požrtvovalno sodelovanje, to tudi daje upanje, da bomo zmagali vse težave.

Obsojeni goljufivi dobavitelji armade na Ogrskem. Vojnega dobavitelja Geza Katona in njegove tovariše je oprostila prva inštanca od obtožbe zločina proti koristim države. Kraljevska kurija je pa sodbo izpremenila in obsodila Katona v petletno težko ječo in na visoko denarno kazen. Tudi njegovi tovariši so obsojeni v večletno ječo.

Visokost državnih podpor. Od začetka mobilizacije pa do 31. decembra 1915 se je izplačalo 978.460.830 kron 90 vin. podpor svojcem vpoklicanih.

Šolstvo v Istri je bilo dosedaj zelo zanemarjeno. Starši otrok, obvezanih v obiskovanje šole, so prosili že mnogo let, v nekaterih krajih celo že 40 let, da bi se jim ustanovile hrvaške šole, a vse je bilo brezuspešno. Sedaj je deželna upravna komisija istrska dala dovoljenje v zmislu § 6. deželnega šolskega zakona z dne 30. marca 1870 za ustanovitev 40 ljudskih šol v Istri.

Novi 20vinarski drobci kujejo zdaj na Dunaju in sicer bo ta denar narejen iz železa. V promet pride še tekom prihodnjih dveh mesecev.

Nesreča na morju. Pet moških iz Kukljice pri Tjersu je šlo ribe lovit. Zajela jih je burja in prevrnila čoln. Vsi so se držali svojega čolna. Krsto in Sime Baćoko in Avgustin Moravić so se spustili proti otoku Palari. 16letni Moravić in 14-

letni Krsto Baćoko sta priplavala do otoka, broda z očetom in bratom nista več videla. Tri dni sta bila na otoku, pa nista opazila nobenega človeka. Četrty dan sta sklenila plavati na otok Vodenjak, ki je tri kilometre oddaljen. Avgustin Moravić je došel tja, Baćoko pa ne. Popoldne so čuli ribiči vik na otoku in se preblížali ter rešili Moravića, ki je bil že ves onemogel. Samo travo je jedel skoro štiri dni.

Svetovni pregled.

Napad na ruskega carja. Iz Bukarešte poročajo: Ko se je carska obitelj poljala proti kolodvoru, je neki inženir oddal tri strele izrevolverja proti carju. Zadel pa je le carjeviča na levi roki. Atentatorja so prijeli.

Vesti o miru. Po vesteh iz Washingtona je Wilson v četrtek izjavil, da če se ameriška vlada loti posredovanja za mir, ne bo tega storila za en narod, nego za vse vojskujoče se narode. To izjavo je podal, ker je bila o njegovem govoru v severni Karolini brzojavljena popačena verzija v Nemčijo. Wilson ni v tem govoru nikjer rekel, da je ž e prišel čas, da Amerika vojskujočim se državam ponudi svoje posredovanje. V Londonu so prepričani, da Wilson ne stori nobenega koraka, dokler ne dobi miglaja iz Angleške, da bi bilo njegovo posredovanje dobro došlo. Wilson pravi, da je znano, da v Londonu zdaj na pogajanja sploh ne mislijo, da sta tega mnenja tudi ameriški senat in odsek za zunanje stvari se sklepa iz tega, da je odgodelo na nedoločen čas dalnje razpravljanje o različnih mirovnihih resolucijah.

Švica za mir. »Neue Züricher Zeitung« poroča, da so s ezadnji čas začeli zbirati podpisi za peticijo na zvezni svet, da naj poskuša začeti pripravljati mirovna pogajanja.

Španija za mir. »B. Z. am Mittag« poroča iz Madrida: Zbornični predsednik Villenueva je izjavil, da bi Španska gotovo prav rada prevzela mirovno posredovanje, kakor hitro bi jo katera vojujočih strank naprosila. Koložaj pa je zdaj težaven, ker sta osrednji sili dosegli toliko uspehov, da ententa mora hočeš nočeš odklanjati mirovne poizkuse.

Priprave za opustitev Verduna. General Berthand piše v »Petit Journalu«, da ni treba samo pri Vauxu, marveč tudi za Verdunom pozicije utrditi z ozirom na verjetnost, da bi bili Francozi prisiljeni trdnjavo opustiti. Nič ne zaleže, če Francozi trde, da Douaumont in Cumières niso imeli vojaškega pomena.

Oberdankovo slavlje v Florenci. V Florenci so slovesno otvorili bronasti spomenik v Trstu obešenemu napadalcu na našega cesarja Viljemu Oberdanku.

Ruske domišljije. Korespondenca »Sever-Jug« je poročala iz Petrograda: Znan publicist Menčikov je pisal v listu »Novoe Vremja«: Ameriški Poljaki o obljubili, da pošljejo v Rusijo 150.000 vojakov, če se proglasi neodvisnost Poljske.

Nemška cenzura. Državni zbor nemški se je baval s cenzuro ter so poslanci ostro kritizirali cenzuro v nevojaških zadevah ter zahtevali odgovornost kanclerja za odredbe cenzure. Dosegli niso poslanci ničesar.

Anglija in Španija. »Echo de Paris« priobčuje iz Madrida vesti, da je baje Anglija v ostrih besedah zahtevala od Španije, da zapleni nemške in avstro-ogrske ladje.

Izpremembe na angleških poveljniških mestih. General Bryan Mahen je prevzel poveljništvo nad četami ob zapadni egiptski meji. General Milner je dobil poveljništvo v Solunu.

Kdor že pri najmanjšem prehlajenju kašlja, ta občuti vsakodnevno izplakovanje ust in grla posebno dobrodejno, če uporablja Fellerjev rastlinski esenci fluid z znamko „Elzafluid“. Poživlja tok krvi v nežnih stanicah vratu in grla in stori s tem bolj odporne proti učinkom mraza. Fellerjev rastlinski fluid učinkuje nadalje antiseptično in uničuje pri dihanju v grlo prihajajoče bolezenske kalii. Zato je negovanje ust in grla za osebe, ki so kašlju podvržene, nujna potreba. Izmed nad 100.000 zahvalnih pism jih mnogo hvali izborni učinek tega domačega sredstva zoper kašelj. 12 steklenic „Elzafluida“ stane franko 6 K. Naročite ga naravnost pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza trg 334 Hrvatsko. — Tu se tudi lahko naroči tek vzbujajoče želodčno sredstvo, Fellerjevo milo odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko „Elza kroglice“. 6 škatlic franko 4 K 40 vin. Idealno odvajilo, ki je lahko uživajo moški, kakor ženske in otroci, ne dražijo, učinkujejo gotovo in vsak, kdor jih poskusi, jih tudi naprej naroči. — Obe domači sredstvi naj bi bili vedno pri rokah. (et)

Švedska pomirjena. Švedski brzojavni urad poroča, da časopisje piše o izjavah francoskega in angleškega časopisja o vprašanju Alandskih otokov in izraža svojo živahno zadovoljnost, ker oboje časopisje kaže tako obilo razumevanja za švedsko stališče.

Minulost in bodočnost Bosne in Hercegovine. »Nieuwe Rotterdamsche Courant« objavlja razgovor svojega budimpeštanskega korespondenta s sekcijškim šefom, baronom Collasom, o velesrbski propagandi v Bosni in Hercegovini in o bodočnosti obeh dežel. Baron Collas je izjavil, da v noben ideželi na svetu, kjer prebiva več narodov, ni večje svobode, kakor v anektiranih provincih, katerih prebivalstvo uživa ravno tiste svoboščine, kakor prebivalstvo zapadnih držav, večje kakor Srbi v Srbiji. Vlada sedaj raziskuje, kako je bilo mogoče, da se je srbska in ruska propaganda v Hercegovini tako razpasla in kaj je treba storiti, da se to za v bodoče onemogoči. Hiba je bila, da je vlada po okupaciji polagala tako veliko važnost na narodne razlike in da se je vedno govorilo o Hrvatih, Srbih in mohamedancih. Tudi v osnovnem zakonu z leta 1910. se pojavlja ta razdelitev. S tem se je vedno poudarjalo, da so v deželi Srbi. Nasproti temu pa se ni ničesar storilo, da bi s evzbujala domovinska ljubezen. V bodočnosti moramo ljudstvo prepričati, da so sinovi bosanske domovine, da so v Bosni le Bosanci, ne pa Srbi, Hrvati in mohamedanci, ki pripadajo sicer raznim veroizvedanjem, pa tvorijo vendar — le enotni narod. — »Arbeiter-Zeitung« pridodaje, da je baron Collas očitno imel pred očmi ogrske vzore in meni, da se bo dalo težko ustvariti bosansko narodno dušo administrativnim potom.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Podporni sklad.

XIX. izkaz.

Rokodelci ljubljanske tobačne tovarne K 15.—; čitateljice »Tobačnega delavca« K 6.88; Josip Zupan 12 vin.; skupaj K 22.—; prej izkazanih K 1786.93, skupaj torej K 1808.93.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeja, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

r. z. z o. z.

išče poslovedjo

(ravnatelj.)

Plača po dogovoru. Prošnje je vložiti do 20. junija t.l.

Ivan Jax in sin,
Ljubljana Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Vojaški čevlji

za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg šte. 20.